

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชบนพื้นที่สูงของประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบนพื้นที่สูง ทั้งการอุปโภคและบริโภค ชุมชนบนพื้นที่สูงมีการใช้ประโยชน์จากพืชท้องถิ่นหลายชนิดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูก การดูแลรักษา รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ โดยหวายและต้าว (ลูกชิด) เป็นพืชท้องถิ่นหนึ่งที่อาศัยอยู่ร่วมกับป่า ชุมชนยังคงใช้อุปโภค เช่น เป็นวัตถุดิบในงานหัตถกรรมจักสานต่างๆ และบริโภค เช่น กินหน่อ และผล โดยผลผลิตของพืชดังกล่าวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของชุมชนยากจนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าและพื้นที่ใกล้เคียง

ปัจจุบันหวายเป็นพืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เพราะป่าถูกทำลาย การลดลงของพื้นที่ป่าในปัจจุบันเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้จำนวนหวายลดลงอย่างมาก เนื่องจากหวายที่ใช้ในการจักสานทำเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งเป็นรายได้ที่มีมูลค่ามากนั้น จำเป็นต้องมีไม้ใหญ่ช่วยค้ำจุน โดยอาจมีการปลูกหวายในสวนผลไม้หรือในป่าใกล้ชุมชน ดังนั้นการฟื้นฟูป่าที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหวายเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องเร่งดำเนินการควบคู่กันไป นอกจากนี้ส่วนต่างๆ ของพืช ถูกนำไปใช้ประโยชน์ โดยไม่มีการปลูกทดแทน ซึ่งหวายเป็นพืชที่มีระยะการเจริญเติบโตในวงจรชีวิตหนึ่งๆ ยาวนานมากกว่า 10 ปี ทำให้ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ทัน ตลอดจนการลักลอบตัดฟันหวายไปขายอย่างต่อเนื่องมากกว่าสิบปีที่ผ่านมา ทำให้ประเทศไทยต้องนำเข้าหวายจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากความต้องการวัตถุดิบที่จะมาใช้ในการทำเครื่องเรือนส่งออกเมื่อเทียบกับปริมาณการส่งออกที่ลดลงเนื่องจากขาดแคลนวัตถุดิบ

ดังนั้นเพื่อให้การใช้ประโยชน์จากหวายมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจึงได้มีการวิจัยและพัฒนาหวายเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน เน้นการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตหวาย ตัดหน่อ และเพิ่มผลผลิตและคุณภาพหวายใช้เส้น ตลอดจนการสนับสนุนทักษะเกษตรกรในการแปรรูปหวายให้มีคุณภาพ มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า โดยมีขั้นตอนการผลิตและแปรรูปที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการศึกษาคัดเลือกพันธุ์ที่มีความเหมาะสม ศึกษาวิธีการเกษตรกรรมการปลูกหวายเพื่อเพิ่มผลผลิต และมีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อและแปรรูปหวายที่เหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวม คัดเลือก และทดสอบชนิดหวายที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพผลผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่
2. เพื่อศึกษาและพัฒนาวิธีเกษตรกรรมหวายเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาวิธีการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพเส้นหวาย
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การผลิตและการตลาดของหวาย